

Kazimiera Gorczyca
Anna Sławińska

język polski

sprawdziany kompetencji

dla klasy 1 gimnazjum

Piątek Trzynastego
Wydawnictwo
Łódź 2000

Korekta:

Ewa Owczarek, Jolanta Pol

Projekt okładki i strony tytułowej:

Jacek Wilk

Opracowanie graficzne i skład:

Michał Koliński

© Copyright by *Piątek Trzynastego*, Łódź 1999

Wszelkie prawa autorskie i wydawnicze zastrzeżone. Wszelkiego rodzaju reprodukcje, powielanie (łącznie z kserokopiowaniem), przenoszenie na inne nośniki bez pisemnej zgody Wydawcy jest traktowane jako naruszenie praw autorskich, łącznie z konsekwencjami przewidzianymi w *Ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Dz.U. nr 24 z 23.02.1994 r., poz. 83).

ISBN 83-87735-51-5

PIĄTEK TRZYNASTEGO Wydawnictwo

Michał Koliński i Michał Wiercioch

90-009 Łódź, ul. Henryka Sienkiewicza 61

tel./fax (0-42) 632 78 61, tel. (0-42) 630 71 17, 0-602 34 98 02(06)

<http://www.piatek13.com.pl>

e-mail: kot@piatek13.com.pl

Łódź 2001. Wydanie Pierwsze.

9 8 7 6 5 4 3 2 1

Druk i oprawa:

PIĄTEK TRZYNASTEGO Drukarnia

93-345 Łódź, ul. Paradna 3

tel. 0-602 34 98 02(06)

Printed in Poland.

SPIS TREŚCI

<u>Kształcenie językowe</u>	6
Test 1 – części mowy	6
Test 2 – odmiana rzeczownika, ortografia	9
Test 3 – składnia	13
Test 4 – składnia	17
Test 5 – słownictwo i słowotwórstwo	12
<u>Sztuka posługiwania się językiem</u>	25
Test 1	25
Test 2	30
Test 3	34
<u>Kształcenie literackie, znajomość tekstu</u>	
<u>interpretacja, teoria literatury</u>	36
EPIKA	
Test 1 – Biblia	36
Test 2 – Świat starożytny – bohaterowie mitologiczni	41
Test 3 – Ideał rycerza, czyli hrabia Roland	44
Test 4 – „Krzyżacy”	48
Test 5 – Bohaterowie „Pana Tadeusza”	51
Test 6 – „Pan Tadeusz”	54
Test 7 – „Opowieść wigilijna” („Kolęda”)	56
Test 8 – Wesele jako temat literacki i element obyczajowości polskiej (fragment „Chłopów”, „Wesele w Atomicach”)	60
Test 9 – Współczesna powieść młodzieżowa – „Kłamaczucha”	64
LIRYKA	
Test 1 – Twórczość Jana Kochanowskiego	68
Test 2 – Bajka jako gatunek literacki	74
Test 3 – Analiza wybranych utworów poetów współczesnych	78

DRAMAT

Test 1 – „Romeo i Julia”	83
Test 2 – „Dziady” cz. II	86
Test 3 – „Zemsta”	89

Kształcenie w kulturze.

odczytywanie różnych tekstów kultury **92**

Test 1 – Teatr, kultura multimedialna	92
Test 2 – W świecie filmu	96

W poszukiwaniu wartości **99**

Test 1 – Dom – rodzina	99
Test 2 – Przyjaźń – miłość – szczęście	103

WSTĘP

W myśl *Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych i gimnazjów* z dnia 15 listopada 1999 roku kształcenie polonistyczne powinno obejmować nie tylko treści literackie i językowe, ale także elementy edukacji teatralnej i filmowej, umiejętności odbioru różnych przekazów kultury, postrzegania i właściwego oceniania takich wartości, jak: prawda, dobro, miłość, odpowiedzialność, uczciwość..., które pomogą uczniowi określić własną postawę wobec otaczającego świata.

Gimnazjalista powinien także ćwiczyć się w sztuce biegłego posługiwania się różnymi formami przekazów literackich i pozasłownych, pozwalających skutecznie porozumiewać się w różnych życiowych sytuacjach, uczyć się „sztuki słowa i szacunku dla słowa” (A. Gis).

Nowością jest możliwość swobodnego doboru materiału literackiego, co potwierdzają propozycje poszczególnych programów nauczania. Założeniom tym podporządkowano proponowane tu zestawienie sprawdzianów i ćwiczeń, które pozwolą utrwalić i sprawdzić różnorodne umiejętności ucznia.

Życzymy wytrwałości i sukcesów.

Autorki

Opracowano ze szczególnym uwzględnieniem programów:

DKW – 4014 – 72/99, praca zbiorowa, WSiP

DKW – 4014 – 107/99, A. Chomiuk, INNOWACJE GOLESZÓW

DKW – 4014 – 128/99, M. Jędrychowska i inni, WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

DKW – 4014 – 143/99, A. Kowalczykowa i inni, STENTOR

DKW – 4014 – 204/99, A. Gis, ARKA

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

TEST 1

CZĘŚCI MOWY

1. *Chłopiec był chory i naprawdę źle wyglądał. Z podanego zdania wypisz następujące części mowy:*

- a) rzeczownik –
- b) przymiotnik –
- c) czasownik –
- d) przysłówki –

2. **Wskaż liczebnik:**

- a) siedział
- b) czerwony
- c) siedem
- d) las

3. **Napisz po trzy przykłady następujących części mowy:**

- a) przyimek –
- b) spójnik –
- c) partykuła –
- d) wykrzyknik –

4. *Skok o tyczce to jedna z trudniejszych dyscyplin sportowych. Z podanego zdania wypisz trzy rzeczowniki:*

.....

5. **Od podanych czasowników utwórz rzeczowniki, które są nazwami czynności:**

- a) pisać –
- b) wróżyć –
- c) jeść –
- d) mówić –

6. Od podanych wyrazów utwórz przysłówki:

- a) mały –
- b) trudny –
- c) zielony –
- d) hałaśliwy –

7. Połącz strzałkami zaimki z ich określeniami:

- a) ja, ty, on, my, wy liczebne
- b) ten, tamten, taki osobowe
- c) ile, dużo, niewiele pytające
- d) kto, co, ile, który wskazujące

8. Wskaż poprawną odpowiedź: *Imiesłowy przymiotnikowe dzielimy na...*

- a) uprzednie i współczesne
- b) czynne i bierne
- c) czynne i przeszłe
- d) przeszłe i przyszłe

9. W którym zestawie znajduje się wyraz nie będący imiesłowem przymiotnikowym?

- a) marznący, stojący
- b) gorący, palący
- c) grzejący, stygnący
- d) płynący, topniejący

10. Utwórz imiesłowy przymiotnikowe bierne w liczbie pojedynczej w rodzaju nijakim:

- a) chwalić –
- b) uspokajać –
- c) upominać –
- d) podziwiać –

11. Imiesłowy przysłówkowe dzielą się na:

- a) czynne i bierne
- b) uprzednie i teraźniejsze
- c) przeszłe i współczesne
- d) uprzednie i współczesne

12. Imiesłów przysłówkowy:

- a) odmienia się przez osoby i liczby
- b) odmienia się przez przypadki
- c) odmienia się przez osoby, liczby, rodzaje
- d) nie odmienia się

13. Wskaż imiesłów przysłówkowy współczesny:

- a) poszukiwany
- b) hałaśliwy
- c) skacząc
- d) śpiewający

14. Wskaż imiesłów przymiotnikowy bierny:

- a) przeczytany
- b) czytając
- c) czytający
- d) przeczytawszy

15. Napisz imiesłowy w zdaniach:

- a) (Iść) do szkoły, widziałem (lecieć) bociany.
- b) (Wracać) do domu, spotkałem dawno (nie widzieć) kolegę.
- c) (Powrócić i odpocząć) po zajęciach, zabrałem się do (zadać) na jutro lekcji.
- d) (Nie namyślać się) długo, pożyczyłem pieniądze (prosić) o to koledze.

TEST 2

ODMIANA RZECZOWNIKA, ORTOGRAFIA

1. W którym zestawie znajduje się rzeczownik mający formę liczby pojedynczej i mnogiej?

- a) igły, widły
- b) sanie, spodnie
- c) drzwi, obcęgi
- d) nożyce, skrzypce

2. Napisz słownie właściwą formę liczebnika i dopisz rzeczownik w odpowiednim przypadku:

- a) (2) sanie –
- b) (3) skrzypce –
- c) (4) drzwi –
- d) (5) spodnie –

3. Wskaż zestaw, który zawiera rzeczownik nieodmienny:

- a) radio, technikum
- b) liceum, video
- c) muzeum, CD-rom
- d) mydło, dioda

4. Napisz formy liczby mnogiej rzeczownika *przyjaciół* w przypadkach:

- a) celownik –
- b) biernik –
- c) narzędnik –
- d) miejscownik –

5. Napisz formy liczby pojedynczej rzeczownika *Amerikanin*:

- a) celownik –
- b) biernik –
- c) narzędnik –
- d) miejscownik –

6. Napisz formy liczby mnogiej rzeczownika *Amerykanin*:

- a) mianownik –
- b) dopełniacz –
- c) celownik –
- d) biernik –

7. Napisz poprawne formy rzeczownika *sędzia*:

- a) (Sędzia) zastanawiali się nad wydaniem wyroku.
- b) Kibice nie doceniają (sędzia), ich wysiłków i kompetencji.
- c) (Sędzia) twojego postępku będziemy wszyscy.
- d) (Sędzia) nie udało się uniknąć pomyłek – twierdzili kibice.

8. Który zestaw zawiera jedną formę błędną?

- a) oczami, oczyma
- b) uszami, uszyma
- c) rękami, rękoma
- d) palcami, palcyma

9. Wpisz poprawną formę:

- a) W rosole pływały złociste (oko)
- b) Słyszałem to na własne (ucho)
- c) Chwyćcie za oba (ucho) kosza
- d) Ta igła ma maleńkie (ucho)

10. Zapamiętanie jakiej reguły ułatwia zdanie:

Poszedł bocian do trawy, gdzie klekotać wciąż jeszcze chciał?

.....
.....

11. Napisz we właściwej formie:

- a) W naszym mieście są dwa (liceum) i trzy (technikum)
- b) Mój brat uczy się w (technikum), a siostra w (liceum)
- c) Będąc na wycieczce, nie zwiedziliśmy żadnego (muzeum)
- d) Pani opowiadała o (muzeum), które znajdują się w Lublinie.

12. Przypomnij najważniejsze wyjątki dotyczące pisowni rz.

Piszemy sz:

- a) w rzeczownikach:
p....., p....., k....., b.....
- b) w przymiotnikach w stopniu wyższym i najwyższym,
np. i
- c) w pochodzących od nich rzeczownikach,
np.
- d) w wyrazach obcego pochodzenia,
np. (afrykański), (do rzęs)

13. Wskaż błędną regułę: *Nie* piszemy...

- a) łącznie z czasownikami
- b) oddzielnie z czasownikami
- c) łącznie z przymiotnikami w stopniu równym
- d) oddzielnie z zaimkami

14. Napisz wielką lub małą literą:

- a) (k).....rakowskie (p).....rzedmieście
- b) (k).....ościół (ś).....świętego (k).....rzyża
- c) (p).....omnik (s).....zopena
- d) (k).....opiec (k).....ościuszki

15. Wstaw przecinek we właściwych zdaniach:

- a) Uczymy się myślimy powtarzamy.
- b) Dostanę czwórkę lub piątkę z tego testu.
- c) Zostaniesz w domu czy wyjdiesz na spacer?
- d) Nie bardzo wiem więc stawiam przecinki „na wycucie”.

TEST 3

SKŁADNIA

1. Wskaż poprawną regułę:

- a) Zdanie jest to wypowiedzenie, które zawiera osobową formę czasownika.
- b) Zdanie jest to wypowiedzenie, które zawiera zespół logicznie ze sobą połączonych wyrazów.
- c) Zdanie jest to wypowiedzenie, które zawiera podmiot i orzeczenie.
- d) Zdanie jest to wypowiedzenie mające sens.

2. Wskaż równoważnik zdania:

- a) Za chwilę będzie dzwonek.
- b) Zbawczy dźwięk dzwonka.
- c) Piszcie starannie!
- d) Napisaliście?

3. W funkcji okoliczników występują najczęściej:

- a) rzeczowniki i liczebniki
- b) przymiotniki i zaimki przymiotne
- c) czasowniki
- d) przysłówki i wyrażenia przyimkowe

4. Który zestaw zawiera określenia nie dotyczące okoliczników?

- a) miejsca, przyczyny
- b) celu, czasu
- c) liczby, osoby
- d) sposobu, warunku

5. Wskaż (podkreśl) okoliczniki w zdaniach:

- a) Ja i moja siostra mieszkamy w wieżowcu.
- b) Od tygodnia pada deszcz.
- c) Dziecko bawiło się bez troski.
- d) Skakał z radości.

6. Nazwij rodzaje okoliczników występujących w zdaniach w pkt 5:

- a)
- b)
- c)
- d)

7. Uzupełnij wypowiedzenia odpowiednimi okolicznikami:

- a) Przyszedłem do ciebie, aby (okol. celu)
- b) Zabłądziłem z powodu (okol. przyczyny)
- c) Znamy się już (okol. czasu)
- d) Pójdziemy (okol. miejsca)

8. Przekształć zdania złożone podrzędnie na pojedyncze, zawierające okoliczniki:

- a) Gdy nadejdzie wieczór, wrócimy do domu.
.....
- b) Tam, gdzie jest polana, rosną jagody.
.....
- c) Nie wychodziłem z domu, ponieważ padał deszcz.
.....
- d) Idę do apteki, aby kupić lekarstwa.
.....

9. Przekształć okoliczniki na zdania podrzędne i utwórz zdania złożone:

- a) Oddam pracę po sprawdzeniu i poprawie błędów.
.....
- b) W celu uzyskania koloru zielonego wymieszam żółty i niebieski.
.....
- c) Płakał po zaginięciu psa.
.....
- d) Spotkamy się na rozwidleniu ścieżek w lesie.
.....

10. W którym zdaniu jest właściwy szyk wyrazów?

- a) Pomaga chętnie Leszek mi.
- b) Pożyczyłam książkę od koleżanki, która była zniszczona.
- c) Idąc do szkoły, Marka widziałem.
- d) Można ci powierzyć każdą tajemnicę.

11. Zdanie podrzędne nie może pełnić takiej funkcji jak w zdaniu pojedynczym:

- a) podmiot
- b) orzeczenie
- c) przydawka
- d) dopełnienie

12. Przekształć zdania złożone współrzędnie na zdania złożone podrzędnie:

- a) Było późno, wróciliśmy do domu.

.....

- b) Jestem głodny, zjem kanapkę.

.....

- c) Wracam do domu, źle się czuję.

.....

- d) Pada deszcz, wyjdę z domu.

.....

13. Który zestaw zawiera spójniki występujące w zdaniach podrzędnie złożonych?

- a) lecz, więc
- b) oraz, tudzież
- c) ponieważ, gdy
- d) zatem, a

14. Który zestaw zawiera spójniki występujące w zdaniach współrzędnie złożonych?

- a) również, jednak
- b) gdyż, bo
- c) który, jaki
- d) aby, żeby

15. Wskaż zdanie złożone podrzędnie:

- a) Starannie przygotowaliśmy się do wycieczki klasowej.
- b) Postanowiliśmy zwiedzić Kazimierz, Nałęczów i Lublin.
- c) Nie mogliśmy się zdecydować na termin, więc długo dyskutowaliśmy nad tym.
- d) Wybraliśmy koniec maja, ponieważ wtedy przyroda jest w najpiękniejszym okresie rozwoju.

TEST 4

SKŁADNIA

1. Przekształć zdania pojedyncze na złożone ze zdaniem podrzędnym przydawkowym:

- a) Wypatrywałem Kasi wśród uczniów wychodzących ze szkoły.
.....
- b) Przyjaźnię się z Dorotą – najsympatyczniejszą dziewczyną z naszej klasy.
.....
- c) Aga pożyczyła mi ostatnio kupioną książkę.
.....
- d) Napisałem ogłoszenie o portfelu znalezionym koło szatni.
.....

2. Uzupełnij zdania o zdanie podrzędne przydawkowe:

- a) Mam psa,
- b) Mama kupiła mi książkę,
- c) Obejrzeliśmy mecz,
- d) Mam przyjaciół,

3. Uzupełnij zdania o zdanie dopełnieniowe:

- a) Przeczytałem w prasie o tym, (o czym?)
- b) Powiedziałem koledze, (co?)
- c) Opowiedziałam siostrze, (co?)
- d) Powiedziałem bratu, (co?)

4. Połącz w poprawne zdania ich części:

- a) Czy mówiłem ci, 1) Andrzeja idącego do nas.
b) Interesuje mnie, 2) mrówkom, które skrzętnie pracują.
c) Widzę 3) że dostałem list od Piotra?
d) Przyglądam się 4) jak powstało życie na Ziemi.

a)	b)	c)	d)
----	----	----	----

5. Uzupełnij zdania o zdanie okolicznikowe czasu:

- a) Mam dobre oceny, odkąd.....
- b) Będę czekać, dopóki
- c) Wrócę, nim
- d) Spotkamy się,

6. Uzupełnij zdania o zdanie okolicznikowe miejsca:

- a) Pójdziemy na spacer tam,
- b) Idź tamtędy,
- c) Położyłem książkę tam,
- d) Usiądź tu,

7. Uzupełnij zdania o zdanie okolicznikowe sposobu lub celu:

- a) Wykonaj pracę tak,
- b) Wojtek pracuje przy komputerze tak,
-
- c) Przeczytałem swój tekst, aby
- d) Staram się skupić i skoncentrować, żeby
-

8. Który zestaw nie zawiera pytań o okoliczniki?

- a) jak? gdzie? kiedy?
- b) po co? dlaczego? w jakim celu?
- c) pod jakim warunkiem? z jakiego powodu?
- d) o kim? co? który?

9. Przekształć zdania warunkowe na zdania przyzwalające zawierające przeczenia:

- a) Przyjdę do ciebie, jeżeli mama mi pozwoli.
.....
- b) Napiszę dobrze sprawdzian, jeżeli rozwiążę w domu dużo zadań.
.....

c) Kwiaty zakwitną, pod warunkiem że będziesz je należycie pielęgnować.
.....

d) Nie zmarznę, jeśli włożę drugi sweter.
.....

10. Przekształć zdania przyzwalające na zdania okolicznikowe przyczyny lub warunku zawierające przeciwną treść:

a) Dostałem dobry stopień, mimo że się nie uczyłem.
.....

b) Wszyscy mnie lubią, mimo że mam okropny charakter.
.....

c) Mama mnie chwali, choć mam w pokoju bałagan.
.....

d) Pójdziemy w góry, chociaż pogoda jest niepewna.
.....

11. Sporządź wykresy zdań:

a) Dorota, która umiała najlepiej, wszystkich zaskoczyła.

b) Gdy podleję kwiaty, zadzwonię do Kasi.

c) Oddam ci tę książkę, gdy tylko ją przeczytam.

d) Mama prosiła, abyśmy zachowywali się cicho.

12. Wskaż błędną zasadę dotyczącą sporządzania wykresów zdań:

- a) zdania numerujemy według ich ważności
- b) zdania numerujemy według ich kolejności
- c) zdania podrzędne umieszczamy niżej, nadrzędne wyżej
- d) zdania łączymy linią kropkowaną

13. Zamień imiesłowne równoważniki zdań na zdania podrzędne:

- a) Zrobiłem dwa błędy, pisząc wypracowanie.
.....
- b) Uzgodniwszy z kolegą szczegóły, zabrałem się do pracy.
.....
- c) Zgubiwszy pieniądze, bałem się przyznać mamie.
.....
- d) Dowiedziawszy się o wszystkim, nie wiedziałem, co o tym sądzić.
.....

14. Zdanie podrzędne zamień na imiesłowny równoważnik zdania:

- a) Gdy wyrząłem przez okno, zobaczyłem nadciągającą deszczową chmurę.
.....
- b) Łatwiej wygrywałem, gdy zrozumiałem reguły gry.
.....
- c) Gdy się zamyśliłem, nie usłyszałem twojego pytania.
.....
- d) Kiedy się zaczytałem, nie zauważyłem, że zrobiło się późno.
.....